

Rezime Izvještaja guvernera – Septembar-Oktober 2017

Ažurirano: 06.12.2017. godine

U Izvještaju guvernera za septembar i oktobar 2017. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2017. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2017. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u septembru i oktobru, realizovane su u skladu sa planiranim obavezama, utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2017. godinu.

Prema konačnim podacima Monstata, BDP Crne Gore je, u 2016. godini, ostvario rast od 2,9%, dok je u prvom i drugom kvartalu 2017. godine ostvaren rast od 3,2%, odnosno 5,1% u odnosu na isti period 2016. godine.

Cijene su u oktobru 2017. godine, u odnosu na prethodni mjesec, manje za 0,1%, dok je godišnja stopa inflacije u oktobru iznosila 2,3%.

U prvih deset mjeseci 2017. godine u odnosu na isti period 2016. godine zabilježen je pad industrijske proizvodnje od 5,8%. Pad proizvodnje zabilježen je u sektoru prerađivačke industrije (-3,2%) i sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom (-28,5%), dok je u sektoru vađenja ruda i kamena zabilježen rast od 115,3%. Broj dolazaka turista u kolektivnom smještaju, u prvih deset mjeseci 2017. godine, veći je za 17,2%, u odnosu na isti period 2016. godine, dok je rast noćenja iznosio 10%.

Prema podacima Monstata, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima, u prvih devet mjeseci 2017. godine u odnosu na isti period prethodne godine, povećan za 17,4%, dok je prevoz robe smanjen za 3,5%. U istom periodu, broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju povećan je za 0,5%, dok je prevoz robe veći za 4,9%. U željezničkom saobraćaju je u prvih devet mjeseci ove godine, u odnosu na isti period prethodne godine, prevoz putnika manji za 28,5%, dok je prevoz robe veći za 38,4%.

U šumarstvu je u prvih deset mjeseci 2017. godine, proizvedeno ukupno 289.860 m³ šumskih sortimenata, što je za 30,7% više u odnosu na isti period prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prvih devet mjeseci 2017. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 43,4% i rast efektivnih časova rada od 21,6% u odnosu na isti period 2016. godine.

Prosječan broj zaposlenih u oktobru 2017. godine iznosio je 177.369 lica, što je za 4% manje u odnosu na prethodni mjesec, a za 0,7% manje u odnosu na oktobar 2016. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u oktobru 2017. godine iznosio 50.752, što predstavlja rast od 4,1% u odnosu na prethodni mjesec i rast od 12,1% u odnosu na oktobar 2016. godine.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata (CRPS) vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na dan 31.10.2017. godine, bio je 42.567, od kojih je 12.599 ili 29,60% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je zabilježio rast od 0,11%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju oktobra 2017. godine iznosio 606,8 miliona eura, i bio je za veći za 0,65% na mjesečnom nivou.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na dan 31.10.2017. godine (12.599) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 1.923 privrednih subjekata čija blokada je iznosila 21.666.209,88 eura, što čini 3,57% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 10.676 privrednih subjekata sa iznosom blokade od 585.155.566,23 eura, što čini 96,43% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 31.10.2017. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,08% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 13,59% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,4% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 36,31% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 4.135,4 miliona eura na kraju oktobra 2017. godine, i bila je 1% veća u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju oktobra 2017. godine iznosili 2.731,7 miliona eura, i ostvarili su rast od 1,2% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na oktobar prethodne godine bili viši za 9,2%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 77,1% zauzimali su depoziti. Depoziti u bankama u oktobru 2017. godine iznosili su 3.188,7 miliona eura, i veći su u odnosu na prethodni mjesec za 1,6%, dok u odnosu na oktobar 2016. godine bilježe rast od 12,2%. Ukupan kapital banaka na kraju oktobra 2017. godine iznosio je 522 miliona eura, i manji je u odnosu na prethodni mjesec za 0,2%, dok je u odnosu na isti period prethodne godine veći za 4,1%.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) u oktobru iznosili su 245,2 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su rast od 7%, dok u odnosu na oktobar 2016. godine bilježe pad od 26,4%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju oktobra 2017. godine iznosili su 194,2 miliona eura i činili su 7,1% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 2,8%, dok su na godišnjem nivou bili niži za 25,9%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju oktobra 2017. godine iznosila je 6,94%, i bila je manja za 0,04 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj oktobra 2016. godine zabilježila pad od 0,71 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u oktobru 2017. godine iznosila je 7,21%, što predstavlja rast od 0,20 p.p. na mjesečnom nivou, odnosno rast od 0,48 p.p. u odnosu na oktobar 2016. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,74% na kraju oktobra 2017. godine i niža je za 0,01 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj oktobra 2016. godine ostvarila pad od 0,25 p.p.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 229,6 miliona eura na kraju oktobra 2017. godine, i bilježi rast od 4,1 milion eura ili 1,8% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine manja za 35,4 miliona eura ili 13,3%. Tokom oktobra 2017. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 50,6%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 49,4%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 6,4 miliona eura u oktobru 2017. godine. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (80,2%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (19,8%).

U oktobru 2017. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 5,4 miliona eura kroz 364 transakcije. Ostvareni promet bio je 7,5 puta veći nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 31.10.2017. godine iznosila je 2.784,9 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi pad od 2,1%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju oktobra 2017. godine bila 11.729,04 indeksnih poena, bilježi pad od 0,4% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca. Indeks MNSE10 iznosio je 822,27 indeksnih poena i bilježi pad od 1,5% u odnosu na prethodni mjesec.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u oktobru 2017. godine, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 18 miliona eura ili 0,4% procijenjenog godišnjeg BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore u oktobru, iznosili su 138,8 miliona eura ili 3,3% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je u odnosu na plan za oktobar više za 5,4%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u oktobru 2016. godine, ostvaren je rast od 15%. Izdaci budžeta iznosili su 156,8 miliona eura ili 3,7% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je za 1,8% više u odnosu na plan za oktobar 2017. godine, a u odnosu na ostvarenje izdataka u oktobru 2016. godine više za 42,1 miliona eura ili 36,7%.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju septembra 2017. godine, državni dug (bruto) je iznosio 2.490,3 miliona eura ili 59,3% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug odnosilo se 431,3 miliona eura ili 10,3% BDP-a, dok se na spoljni dug odnosilo 2.059 miliona eura ili 49% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 57% BDP-a.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u septembru i oktobru.

U septembru i oktobru su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Ministarstvu ekonomije dostavljeni su odgovori na komentare Delegacije EU, koji se odnose na CBCG, u okviru Akcijskog dokumenta IPA 2016. Na zahtjev Ministarstva

evropskih poslova, za potrebe izrade Izvještaja o napretku, dostavljeni su odgovori iz nadležnosti CBCG vezano za poglavlje 20 – Preduzetnička i industrijska politika. Takođe, dostavljena je analiza kretanja u platnom bilansu za prvu polovinu 2017. godine. Monstatu su dostavljeni podaci za bazu podataka CPC, koja je osnova za statistički aneks Izvještaja o napretku, koji se dostavlja Eurostatu. Takođe, dostavljena je analiza kretanja u platnom bilansu za prvu polovinu 2017. godine. Ostvareno je učešće na sastanku sa predstavnikom firme *Particip GmbH*, zadužene za monitoring ostvarenih rezultata po osnovu dva IPA projekta u kojima je CBCG uzela učešće. Ostvareno je učešće na drugoj sjednici Komisije za evropske integracije, održane 20. septembra, na kojoj je razmatran pregled nerealizovanih obaveza iz III kvartala po Programu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2017–2018. Ostvareno je učešće na trećoj sjednici Komisije za evropske integracije, održane 5. oktobra, na kojoj su razmatrane obaveze resora predviđene za IV kvartal po Programu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2017–2018 i Informacija o izradi PPCG EU 2018–2020. Na zahtjev Ministarstva finansija, pripremljen je prilog CBCG za Program ekonomskih reformi 2018–2020, iz oblasti finansijskih usluga. Ostvareno je učešće na sastanku povodom programiranja IPA 2018 i informisanja učesnika o statusu IPA 2014 i IPA 2016; isti je održan u Ministarstvu ekonomije. Povodom redovnog sastanka Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku, Ministarstvu finansija dostavljen je prilog CBCG za tačke dnevnog reda iz njene nadležnosti.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.